

Roli dhe sfidat e AMF-së në kuadër të menaxhimit të rrezikut e lehtësimit monetar

Krijimi i një mjedisi të qëndrueshëm me norma të ulëta interesi sjell disavantazhe në aspektin e rritjes së rreziqeve në tregjet financiare, pasi investuesit do të ndërmerrnin rreziqe më të mëdha, si rezultat i zhvendosjes së kursimeve drejt alternativave jashtë sektorit bankar, e madje edhe jashtë sistemit financiar në tërësi.

tregun interesin që kanë investuesit vendas për produkte të reja kursimi apo investimi, por njëkohësisht është favorizuar edhe nga mjedisi mbizotëruar prej vitësh me norma të ulëta të interesit, që zbatohen për produktet bankare të kursimeve.

Pavarësisht se normat e ulëta të interesit ishin një ndër faktorët që favorizuan zhvillimin e fondeve të investimit, një politikë monetare lehtësuese përbën një sfidë për punën e AMF-së. Krijimi i një mjedisi të qëndrueshëm me norma të ulëta interesi sjell disavantazhe në aspektin e rritjes së rreziqeve në tregjet financiare, pasi investuesit do të ndërmerrnin rreziqe më të mëdha, si rezultat i zhvendosjes së kursimeve drejt alternativave jashtë sektorit bankar, e madje edhe jashtë sistemit financiar në tërësi. Nga të tre tregjet që mbikëqyr AMF, tregu i fondeve të investimit dhe tregu i pensioneve private janë më të ekspozuarit ndaj rrezikut të tregut, si pjesë e rrezikut sistematik. Arsyeja qëndron në faktin se investimet e shoqërive të sigurimit janë të përqendruara kryesisht në depozita dhe bono thesari, kurse dy tregjet e tjera kanë një portofol investimi e si rezultat mund të jenë më të ekspozuara ndaj rrezikut të normës së interesit.

AMF i kushton vëmendje të veçantë vendosjes së rregullave dhe përgatitjes së bazës ligjore për trajtimin sa më të mirë dhe koherent të rreziqeve, brenda sistemit financiar shqiptar. Pikërisht, lidhur me tregun

e fondeve të investimeve AMF ka përmirësuar bazën rregullatore, kryesisht në drejtim të forcimit të regjimit të transparencës ndaj klientit dhe përmirësimit të kërkesave për administrimin e rrezikut në treg. Gjithashtu, në vitin 2015 u miratuan rregullorja për administrimin e likuiditetit dhe u ndryshua rregullorja për vlerësimin e aktiveve të fondeve. Miratimi i këtyre dy rregulloreve shënoi përmirësimin e rekomandimeve, në kuadër të misionit të asistencës teknike të BB-së dhe FMN-së. Ndryshimi ligjor më i rëndësishëm për këtë vit është amendimi i disa ndryshimeve të ligjit "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive", me synim forcimin dhe zhvillimin e mëtejshëm të tregut të sipërmarrjeve të investimeve kolektive (SIK). Ky ligj vë theksin në forcimin e administrimit të rreziqeve të tregut të fondeve të investimit dhe operatorëve të këtij tregu, me synim kontrollin dhe zbutjen e rreziqeve kundrejt të cilave ekspozohen këto fonde, si dhe përforcimin e mbrojtjes së interesave të investuesve. Gjithashtu, projekti i ardhshëm "Forcimi i kapaciteteve mbikëqyrëse të AMF-së: Fokusi të zhvillimi i tregut të kapitaleve", i cili zhvillohet me mbështetjen e Bankës Botërore dhe SECO, synon të mbështesë AMF-në veçanërisht në forcimin e kapaciteteve për të mbikëqyrur tregun e fondeve të investimit.

Për sa i përket tregut të pensioneve vullnetare, AMF po punon për miratimin

e manualit të mbikëqyrjes me fokus rrezikun, që përfshin hapat e identifikimit, përkufizimit, klasifikimit dhe reagimit ndaj rreziqeve në këtë treg. Ky manual është produkt i projektit tashmë të përfunduar për mbikëqyrjen dhe zgjerimin e pensioneve private vullnetare.

Lidhur me tregun e sigurimeve, rreziqet më të identifikueshme të cilat ndikojnë në këtë treg janë ai i likuiditetit, normës së interesit dhe besueshmërisë. Konkretisht, nuk ka ende një ligj për sigurimin ndaj rrezikut nga katastrofat që të mund ta identifikonim edhe një rrezik të tillë, por ky mund të bëhet faktor në të ardhmen me kalimin e ligjit për sigurimin e detyrueshëm nga katastrofat, i cili është ende në fazë shqyrtimi. Nga këto rreziqe peshën kryesore e zë ai i likuiditetit. AMF duhet të sigurojë që shoqëritë e sigurimit kanë kapital/ aftësi paguese, rezervë teknike/matematike dhe likuiditete të mjaftueshme, për të mbuluar detyrimet ndaj klientëve. Ndaj, në përmbyshje të objektivit të monitorimit të rrezikut të likuiditetit, këtë vit është miratuar rregullorja "Mbi administrimin e likuiditetit nga shoqëritë e sigurimit dhe ri-sigurimit".

Kjo rregullorë i detyron shoqëritë e sigurimit që të monitorojnë me bazë ditore dhe të ruajnë një nivel të mjaftueshëm likuiditeti, i cili raportohet pranë AMF-së çdo muaj. Në rastet e shkeljeve të nivelit të kërkuar duhet të raportojnë brenda 24 orëve, bashkë me masat për rregullimin e situatës.

Rreziqet të tjera mund të përmendim rrezikun e besueshmërisë, por duke qenë

se tregu shqiptar në këtë aspekt është shumë i kufizuar, ky rrezik shihet si jo shumë domethënës. Investimet e aktiveve të shoqërive të sigurimeve konsistojnë kryesisht në depozita bankare (rreth 34% për vitin 2015) dhe letra me vlerë qeveritare (rreth 13% për vitin 2015), të cilat janë me rrezik të ulët. Gjithashtu, rreziku i normës së interesit sjell rënien e të ardhurave nga investimet e aktiveve dhe çon në kërkesë për rritje të rezervave teknike. Në kushtet e tregut shqiptar të sigurimeve, ku raportet demo/prime neto në tregun e sigurimit të Jotës është 39%, rënia e normës së interesit nuk paraqet një rrezik imediat për aftësinë paguese të shoqërive të sigurimit.

Ligji nr. 52/2014 "Për veprimtarinë e sigurimit dhe risigurimit" mundësoi fillimin e zbatimit nga AMF të metodologjisë së mbikëqyrjes me fokus rrezikun në tregun e sigurimeve, e cila bazohet në Manualin e Mbikëqyrjes së shoqërive të sigurimit, ka hyrë në fuqi në datë 31.10.2014. Koncepti bazë i metodologjisë është të identifikojë fushat me rrezik më të lartë në veprimtaritë e shoqërisë së sigurimit dhe më tej, aty ku është e nevojshme, të punojë me drejtuesit e shoqërisë për të reduktuar rreziqet në nivele të pranueshme. Objektivi është parandalimi në kohë i problemeve financiare që mund t'i ndodhin një shoqërie sigurimi. Fokusi i AMF-së është edhe tek provizionimi i kujdesshëm dhe praktikave të tarifimit në tregun e sigurimit të detyrueshëm motorik, si segmenti me peshën kryesore në tregun e sigurimeve, sepse qëndrueshmëria e këtij

portofoli përcakton shëndetin financiar të tregut në tërësi. Masat e përmendura më sipër, përveç synimit të shmangies së mungesës së likuiditetit dhe përfshirjes së vlerësimit të rreziqeve në praktikën e mbikëqyrjes, shënojnë edhe një përafrim me standardet e Bashkimit Evropian. Gjithashtu, miratimi i bazës ligjore dhe rregulloreve shënon përmbyshjen e rekomandimeve në kuadër të misionit të asistencës teknike të BB-së dhe FMN-së.

Sfida më e madhe për AMF-në mbetet zbatimi rigoroz i ligjit dhe rregullave ekzistuese nga shoqëritë e sigurimit, rritja e cilësisë së raportimit, ngritja e standardit dhe përafrimi i tregut të sigurimeve me standardet e BE-së, si edhe zhvillimi dhe zgjerimi i gamës së produkteve të sigurimit. Në funksion të administrimit të rreziqeve në treg, janë kryer inspektime të përbashkëta me Bankën e Shqipërisë, si dhe po punohet për ndërtimin e një protokollit veprimesh për ushtrimin e mbikëqyrjes së konsoliduar në ato veprimtari të institucioneve financiare, ku përgjegjësi mbikëqyrës është e të dy autoriteteve. Me përmbyshjen e këtij objekti synohet të reduktohen mundësitë e transferimit të rrezikut nga një segment në një tjetër të sistemit financiar, apo që rreziqet të caktoara të mbeten pa u mbikëqyrur. Profili i rrezikut të tregjeve, që mbikëqyr nga AMF, analizohet edhe në kuadër të rreziqeve sistematike për sistemin financiar në tërësi dhe është pjesë e diskutimeve që kryhen në kuadër të Grupit Këshillimor për Stabilitetin Financiar (GKSF).

